

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania W. K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Wałbrzychu
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10
października 2023 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu
z dnia 9 września 2020 r., sygn. akt III AUa 900/19,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 9 września 2020 r., sygn. akt III AUa 900/19, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – w sprawie z odwołania W. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Wałbrzychu – oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Jeleniej Górze z dnia 29 kwietnia 2019 r., sygn. akt VII U 720/18, w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie W. K. od decyzji organu rentowego z dnia 5 października 2018 r., odmawiającej przyznania wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczynę przyjęcia skargi określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. W ocenie skarżącego potrzebna jest wykładnia art. 12 pkt 3 ustawy o emeryturach i

rentach z FUS w zakresie znaczenia sformułowania „znaczny”, które budzi poważne wątpliwości interpretacyjne przy uwzględnieniu okoliczności opisanych w niniejszej skardze. Kluczową kwestią zdaje się być odpowiedź na pytanie: jak należy rozumieć użyte w ustawie o emeryturach i rentach z FUS (art. 12 ust. 3) sformułowanie „znacznego” stopnia utraty zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. W ocenie skarżącego rozstrzygnięcia wymaga kwestia tego, czy opinia biegłego, zgodnie z którą wnioskodawca - nauczyciel praktycznej nauki zawodu - który ma możliwość pracy w dziale administracyjnym/konsultacyjnym/doradczym w szkole nie wypełnia jednak ustawowych przesłanek pozwalających uznać, że wymuszenie pracy w takim charakterze (gdzie będzie mógł wykorzystać posiadane kwalifikacje w znikomym stopniu bądź też wcale) nie jest *de facto* znacznym stopniem utraty zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jak i nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Analizą interpretacyjną przepisu art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS Sąd Najwyższy zajmował się już wielokrotnie, między innymi w orzeczeniach powołanych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej.

W wyroku z dnia 14 grudnia 2021 r., II USKP 152/21 – OSNP 2022 nr 11, poz. 112, Sąd Najwyższy stwierdził, że o wystąpieniu niezdolności do pracy nie przesądza wyłącznie ocena medyczna stwierdzająca występowanie określonych jednostek chorobowych i ich wpływ na funkcjonowanie organizmu człowieka, lecz w istocie decydujące znaczenie ma ocena prawna dokonana w oparciu o okoliczności natury medycznej i okoliczności innej natury, w tym zwłaszcza uwzględniając poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne. W konsekwencji do sądu rozpoznającego sprawę o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy należy dokonanie analizy elementów pojęciowych niezdolności do pracy. Chodzi w szczególności o ocenę, na czym może polegać utrata w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1251). Zdefiniowanie pojęcia "poziom kwalifikacji", użytego w art. 12 cytowanej ustawy ma istotne znaczenie, ponieważ stanowi ono podstawę do ustalania rodzajów prac, które są w zasięgu możliwości ubezpieczonego mimo stwierdzanego upośledzenia sprawności organizmu, a co za tym idzie, do ustalenia czy ograniczenie zdolności do pracy można zakwalifikować, jako znaczne. O poziomie posiadanych kwalifikacji do pracy decyduje nie tylko wykształcenie, lecz także uzyskana np. przez przyuczenie do zawodu umiejętność wykonywania specjalistycznej, kwalifikowanej pracy fizycznej. Niższy jest zatem poziom kwalifikacji osób wykonujących proste prace fizyczne, niewymagające przyuczenia zawodowego niż poziom kwalifikacji robotników wykonujących prace wymagające określonych specjalistycznych umiejętności nabywanych na podstawie przygotowania zawodowego. Należy także uznać, że nawet całkowite odsunięcie pracownika od wykonywania dotychczasowego zatrudnienia w wyuczonym zawodzie przy zachowaniu przez niego możliwości podjęcia innego zajęcia, nie oznacza niezdolności do pracy. Brak możliwości wykonywania pracy dotychczasowej nie jest wystarczający do stwierdzenia częściowej niezdolności do pracy w sytuacji, gdy jest możliwe podjęcie przez ubezpieczonego innej pracy w tym samym zawodzie bez przekwalifikowania lub istnieje pozytywne rokowanie co do możliwości przekwalifikowania zawodowego w celu podjęcia innej pracy. Inaczej mówiąc, niezdolność do wykonywania pracy dotychczasowej jest warunkiem koniecznym ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ale nie jest warunkiem wystarczającym, jeżeli wiek, poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne usprawiedliwiają rokowanie, że mimo upośledzenia organizmu możliwe jest podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie albo po przekwalifikowaniu zawodowym.

Skarżący nie przedstawił przekonującej argumentacji polemicznej, którą wykazałby, że w sprawie rzeczywiście występuje przyczyna przyjęcia skargi do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku – poza prostą negacją – nie uwzględnia się zasadniczych ustaleń zaskarżonego wyroku oraz jego szczegółowej oceny prawnej. Kwestią sporną w sprawie było ustalenie czy wnioskodawca po dniu 31 sierpnia 2018 r. do dnia 12 listopada 2019 r. jest nadal

częściowo niezdolny do pracy, a tym samym czy przysługuje mu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Według Sądu drugiej instancji Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalenia oceny stanu zdrowia skarżącego dokonał po przeprowadzeniu postępowania dowodowego z udziałem biegłego sądowego o specjalności adekwatnej do ujawnionych u wnioskodawcy schorzeń, czyli biegłego neurologa. Biegły po przeprowadzeniu przedmiotowych badań oraz zapoznaniu się z dokumentacją lekarską skarżącego nie stwierdził, aby występujące u wnioskodawcy schorzenia czyniły go osobą niezdolną do pracy w jakimkolwiek stopniu. W opinii uzupełniającej, sporządzonej na skutek zastrzeżeń ubezpieczonego, biegły odniósł się do wszystkich zarzutów wnioskodawcy, podtrzymując w sposób kategoryczny dotychczasowe stanowisko. Sąd drugiej instancji uzupełnił postępowanie dowodowe, dopuszczając dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy. Biegły sądowy specjalista medycyny pracy, po zapoznaniu się z dokumentacją lekarską ubezpieczonego oraz przeprowadzeniu przedmiotowych badań, rozpoznał u wnioskodawcy szereg schorzeń, w tym: padaczkę, chorobę uchyłkową jelita części nieokreślonej, bez przedziurawienia lub ropnia, uchyłki esicy, guzki krwawnicowe, stan po urazie gałki ocznej w 2017 r., pourazowe odwarstwienie siatkówki leczone witrektomią, bezsoczewkowatość pooperacyjną oka lewego, ślepotę oka lewego, stan po zerwaniu mięśnia dwugłowego ramienia prawego (bicepsu) bez upośledzenia funkcji kończyny górnej w 2018 r., stan po skręceniu stawu skokowego prawego w 2019 r. Biegły uznał jednak, że powyższe zmiany chorobowe nie czynią ubezpieczonego niezdolnym do zatrudnienia po 31 sierpnia 2018 r. Przede wszystkim, w związku ze swoją specjalizacją, biegły opiniował w kierunku zachowania przez ubezpieczonego zdolności do wykonywania pracy zgodnej z jego kwalifikacjami zawodowymi. O ile jednak biegły wykluczył, aby wnioskodawca mógł pracować na wysokości, przy maszynach w ruchu, przy otwartych źródłach prądu, gazu, otwartych zbiornikach wodnych, to mając na względzie wykształcenie pedagogiczne wnioskodawcy, poparte nabytym doświadczeniem zawodowym, biegły uznał, że ubezpieczony jest zdolny do wykonywania pracy na poziomie posiadanych kwalifikacji, choćby w dziale administracyjnym, konsultacyjnym, doradczym w szkole, z zachowaniem zaleceń dotyczących stanu jego zdrowia.

Według Sądu drugiej instancji zdobyte wykształcenie pedagogicznie uprawnia skarżącego do podjęcia pracy także w innych szkołach i na innych stanowiskach pracy, które zapewniają bezpieczne warunki zgodne ze stwierdzonymi przeciwwskazaniami. Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw, aby kwestionować rzetelność i prawidłowość sporządzonych przez biegłych opinii, gdyż zostały one wydane przez biegłych o specjalnościach adekwatnych do schorzeń leżących u podstaw przyznania wnioskodawcy renty we wcześniejszym postępowaniu, jak również innych schorzeń wskazywanych przez ubezpieczonego. Według Sądu drugiej instancji zawarty w apelacji wniosek ubezpieczonego o powołanie kolejnych biegłych neurologa i okulisty był nieuzasadniony. Z opinii biegłej medycyny pracy jednoznacznie wynikało, że wnioskodawca jest osobą widzącą na jedno oko. Przeciwwskazania zawodowe dla takich osób są identyczne, jak dla chorych na padaczkę.

Rekapitulując, w aspekcie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ocena znacznego stopnia niezdolności do pracy ma charakter indywidualny, wymagający każdorazowej oceny Sądu, uwzględniającej treść opinii biegłych lekarzy oraz wszystkie okoliczności sprawy.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[a!]